

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

CURRICULUM LA UNITATEA DE CURS

CULTURA ELECTORALĂ ÎN STATUL DEMOCRATIC

Ciclul I, licență

Chișinău, 2022

Curriculum

la Unitatea de curs Cultura electorală în statul democratic

Programul de studii: _____

Ciclul I, licență

APROBAT

la Ședința Departamentului / Catedrei de _____

Proces-verbal nr. _____ din _____

Șeful/Șefa Departamentului / Catedrei _____.

Nume, Prenume

APROBAT

la Consiliul Facultății _____
(care ghidează specialitatea / programul de studii)

Proces-verbal nr. _____ din _____

Decanul/Decana Facultății _____.

Nume, Prenume

Chișinău, 2022

ECHIPA DE LUCRU

Coordonatoare

Loretta HANDRABURA, dr., conferențiară universitară, expertă în educație

Autori

Victoria BEVZIUC, dr. în Științe Politice, lector univ., Departamentul Științe Politice și Administrative, Facultatea Relații Internaționale Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova

Ilie GÎRNETI, asistent universitar, Magistru în Științe umaniste, Șef Catedră Științe Politice și Administrative, Facultate de Drept și Administrație Publică Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Mihaela KRUGLIȚKI, asistent universitar, magistru în drept, Catedra de Drept, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Consultante

Doina BORDEIANU, dr. în științe politice, directoarea Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

Arina KRAJDAN, dr. în istorie, conf.univ., coordonatoarea programului de cercetare, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

Natalia GRÎU, expertă în educație

Acest produs a fost elaborat în cadrul **proiectului PNUD Moldova** „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente (EDMITE / faza II)”

I. PRELIMINARII

Cultura electorală în statul democratic este disciplina care dezvoltă și consolidează competența electorală și civică a studenților și studentelor prin abordarea unor unități referențiale de învățare cum ar fi conceptul democrației și a alegerilor, conținutul procedurilor electorale, rolul alegerilor într-o societate care tinde spre democrație participativă și incluzivă, activitatea organelor electorale, monitorizarea proceselor electorale, rolul mass-mediei în educarea electorală și formarea unei culturi electorale.

Actualitatea disciplinei *Cultura electorală în statul democratic* rezidă din importanța educării electorale a tinerilor și tinerelor, precum și din rolul alegerilor pentru consolidarea democrației într-o societate de tranziție. Unitatea de curs are ca scop alfabetizarea electorală temeinică a tinerilor cetățeni cu drept de vot, pentru a le dezvolta spiritul civic activ, responsabilizarea și autoeficacitatea. Procedura alegerilor, pe termen scurt, transformă cetățenii simpli din spectatori pasivi, care urmăresc arena politică, în participanți reali la procesul politic. În perspectivă, semnifică valorificarea unor drepturi exclusiv politice prin intermediul cărora se testează gradul de democratizare a societății în care voința poporului constituie baza puterii politice, iar această voință se exprimă prin alegeri valabile și corecte, ce se desfășoară în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Respectiv, doar alegerile permit legitimitatea organelor de stat și legalitatea actelor emise de către acestea.

Studierea și respectarea legislației ce reglementează procedurile electorale este un exercițiu extrem de necesar și util pentru studentele și studenții de la diverse specialități, viitori profesioniști și profesioniști în domeniul pedagogiei, jurnalismului, sociologiei etc. În particular, cunoașterea procedurilor electorale, atât din practica internațională cât și cea internă, precum și a instituțiilor și organelor electorale care asigură un proces electoral corect și legal, este absolut necesară pentru cetățenii cu drept de vot.

Cunoștințele și abilitățile dezvoltate pe parcursul prelegerilor, seminariilor, lucrului individual le va permite tinerilor votanți să își formeze un comportament electoral activ și responsabil, abilitați de lucru în echipă, de comunicare, de liderism, de organizare eficientă a comportamentului electoral, precum și consolidarea competențelor generale cetățenești necesare pentru membrii și membrele unei societăți democratice.

Unitatea de curs se predă pe o perioadă de un semestru și cuprinde activități de studiu organizate direct în cadrul orelor de curs și seminar, precum și lucrul individual, conceptualizate metodic prin strategii moderne și interactive de predare-învățare-evaluare, cu surse bibliografice recomandate la sfârșitul fiecărei unități de învățare.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	Unitatea de curs	Titularul cursului	Semestrul	Ore					Evaluare	
				Total	Curs	Seminar	Laborator	Studiul individual	Forma de evaluare	Nr. de credite
Învățământ cu frecvență										
	Cultura electorală în statul democratic			60	14	16	-	30	E	2
Învățământ cu frecvență redusă										
	Cultura electorală în statul democratic			60	5	5	-	50	E	2

III. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORELOR

N. r.	Unități de conținut	Total ore							
		Cu frecvență				Cu frecvență redusă			
		Total	Curs	Seminar	Lucrul individual	Total	Curs	Seminar	Lucrul individual
1.	Democrația și principiile ei de funcționare	12	2	4	6	8	2	2	7
2.	Sisteme electorale contemporane	8	2	2	4	8			7
3.	Alegerile și tipologia acestora	8	2	2	4	8			7
4	Instituțiile de management electoral din Republica Moldova	8	2	2	4	9	2	2	7
5	Procesul electoral	8	2	2	4	9			7
6	Mass-media și alegerile	8	2	2	4	9	1	1	7
7	Cultura electorală - parte a culturii politice	8	2	2	4	9			8
	Total	60	14	16	30	60	5	5	50

IV. COMPETENȚELE GENERALE PENTRU UNITATEA DE CURS

Competențele generale ale unității derivă din competențe specifice ale calificării și din caracterul formativ al disciplinei academice.

Competențele profesionale dezvoltate la disciplina Cultura electorală în statul democratic:

- consolidarea cunoștințelor și înțelegerea critică a procesului electoral și democratic;
- dezvoltarea abilităților de analiză și utilizare autonomă și critică a cadrului legal național, pentru asumarea diverselor roluri în exercitarea cetățeniei active;
- gestionarea de activități și proiecte în domeniul electoral prin asumarea de responsabilități, pentru luarea deciziilor privind dezvoltarea personală și de grup.

Competențele transversale dezvoltate la disciplina Cultura electorală în statul democratic:

- consolidarea competențelor sociale și civice cu persoane, instituții în vederea asigurării alegerilor libere și corecte;
- conștientizarea importanței dreptului de a alege și a fi ales, precum și asigurarea condițiilor pentru respectarea acestora;
- manifestarea unei atitudini responsabile față de alegeri și vot în promovarea valorilor democrației incluzive;
- valorizarea culturii electorale în dezvoltare profesională și învățarea pe tot parcursul.

V. COMPETENȚE PROFESIONALE ȘI FINALITĂȚI DE STUDIU

COMPETENȚE PROFESIONALE (pentru toate specialitățile)	FINALITĂȚI DE STUDIU
Consolidarea cunoștințelor și înțelegerea critică a procesului electoral și democratic.	Studentul/studenta va fi capabil/-ă: • să definească guvernarea democratică și cultura electorală • să explice principiile democrației și principalii termeni cheie din domeniul electoral • să conștientizeze impactul sistemelor electorale în asigurarea democrației reprezentative și incluzive
Dezvoltarea abilităților de analiză și utilizare autonomă și critică a cadrului legal național, pentru asumarea diverselor roluri în exercitarea cetățeniei active.	• să diferențieze atribuțiile organelor electorale, organelor electivă și rolul altor instituții în procesul electoral • să aplice prevederile cadrului legal electoral din Republica Moldova • să valorifice drepturile fundamentale ale omului și libertățile social-politice asumându-și un comportament civic activ și responsabil • să argumenteze rolul alegerilor în viața cetățenilor și în democratizarea societății
Gestionarea de activități și proiecte în domeniul electoral prin asumarea de responsabilități, pentru luarea deciziilor privind dezvoltarea personală și de grup.	• să demonstreze gândire critică în calitate de consumator/consumatoare de produse media cu conținut electoral • să manifeste etică profesională, responsabilitate de creator/creatoare de produs electoral și/sau de participant/participantă al/a procesului electoral • să ia decizii asumate în exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales • să elaboreze proiecte și strategii de implicare electorală în domeniul electoral • să contribuie la aplicarea mecanismelor democrației participative în realitățile social-politice Republicii Moldova

VI. CONȚINUTUL UNITĂȚII DE CURS / MODULULUI

Tema 1. Democrația și principiile ei de funcționare

Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să definească ce este o guvernare democratică 1) - să cunoască care sunt principiile democrației 2) - să argumenteze necesitatea respectării drepturilor fundamentale ale omului și libertăților social-politice ca garanție a regimului politic democratic 3) 4) - să explice interdependența dintre alegeri și democrație - să argumenteze explice rolul alegerilor în viața cetățenilor și în democratizarea societății	1) Democrația - formă de guvernare și regim politic 2) Principiile democrației 3) Drepturile și libertățile social-politice 4) Cadrul legal cu privire la garanțiile constituționale Termeni cheie: <i>democrație, regim de guvernare, libertate, egalitate, dreptate, toleranță, diversitate, pluralism, reprezentativitate, separarea puterilor, legalitate, legitimitate, eligibilitate, drepturi și libertăți social-politice.</i>
Unități de conținut la seminarii (4 ore)	Lucrul individual* (6 ore)
Seminar 1 1) Principii și forme ale separării puterilor 2) Valorile unei democrații autentice 3) Drepturile și libertățile social-politice 4) Regula majorității cu respectarea minorității 5) Reglementările internaționale și naționale ce garantează drepturile social-politice. Activitate în 2 grupuri: 1. - normele internaționale și 2. - reglementările naționale. Seminar 2 Studiu de caz „Impactul calității democrației în alegerile prezidențiale: 1. Republica Moldova 2020 (I.Dodon vs M.Sandu; 2. SUA 2020 (D.Trump vs J.Biden); 3. Republica Belarus 2020 (A.Lukașenko vs Sv. Tihanovskaia).,,	Lectura și analiza Codului bunelor practici în materie electorală Linii directe și raport explicativ https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD%282002%29023rev2-cor-rom. <i>*Lucrul individual va fi realizat de fiecare student/studentă sau în grup prin alegerea unui subiect propus sau identificarea unui relevant temei. Rezultatele lucrului individual se vor cumula într-un portofoliu și se va face prin mai multe produse: text/eseu argumentativ, proiecte individuale / în grup, prezentări publice în baza studiilor de caz (PPT, alocuțiune, infographic, discurs, videoclip), mini-dicționarul meu electoral, plan individual de parcurs cetățenesc ș.a.</i>
Bibliografie (curs / seminar)	
1. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 10 decembrie 1948. [On-line]: http://www.onuinfo.ro/documente_fundamentale/declaratia_drepturilor_omului/ 2. Convenția asupra drepturilor politice ale femeii din 20.12.1952 3. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950 4. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 5. Beetham D., Carvalho E., Landman T. Assessing the Quality of Democracy: A Practical Guide. IDEA, 2008; [On-line]: https://www.idea.int/sites/default/files/publications/assessing-the-quality-	

[of-democracy-a-practical-guide.pdf](#) (Accesat 22.03.22), p. 23, tabel 1.1

6. Codul bunelor practici în materie electorală Linii directoare și și raport explicativ... [On-line]: <https://www.venice.coe.int/webforms/documents> (Accesat 22.03.2022)
7. Indicele democrației în 2021 (The Economist), [On-line]: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2021/> (Accesat 22.03.2022)
8. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966
9. Tatar M. I., „Democrație și participare politică”. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2021. [On-line]: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ss0ar-76200-7> (Accesat 22.03.2022)

Tema 2. Sisteme electorale contemporane

Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să identifice elementele sistemelor electorale și impactul acestora asupra sistemului de partide și a reprezentativității de gen și etnice - să distingă principiile de funcționare ale sistemelor electorale - să compare tipurile de sisteme electorale - să analizeze caracteristicile și etapele de evoluție a sistemului electoral din Republica Moldova	1) Tipologii de sisteme electorale: majoritare, proporționale, mixte 2) Elemente ale sistemelor electorale (magnitudinea circumscripției, formula electorală, structura buletinului de vot, pragul electoral) 3) Evoluția sistemului electoral în Republica Moldova Termeni cheie: <i>sistem electoral, prag electoral, sisteme majoritare, sisteme proporționale, sisteme mixte, scrutin, proporționalitatea.</i>
Unități de conținut la seminarii (2 ore)	Lucrul individual (4 ore)
1) Aplicarea diverselor sisteme de vot și stabilirea rezultatelor prin exercițiu de simulare 2) Avantajele și dezavantajele sistemelor electorale 3) Efectele sistemelor electorale asupra incluziunii grupurilor subreprezentate	Analiza <i>Codului Electoral</i> pentru a identifica sistemele electorale reglementate în Republica Moldova.

Bibliografie (curs / seminar)

1. Codul electoral al Republicii Moldova din 21.11.1997
2. Cârnaț T., „Drept constituțional” Editura: Prut-Caro, Chișinău, 2010, p. 160-175 [On-line]: <https://elibrary.ceiti.md/files/Televecia/Juridica> (Accesat 22.03.2022)
3. Evoluții ale sistemului electoral și impactul asupra calității clasei politice din Republica Moldova. [On-line]: https://ibn.idsi.md/default/files/imag_file (Accesat 22.03.2022)
4. Electoral System Design: The New International IDEA Handbook, 2008 [On-line]: <https://www.ifes.org/sites/default/files/electoral-system-design-the-new-international-idea-handbook.pdf> (Accesat 21.03.22)
5. Impactul sistemului electoral asupra capacității de funcționalitate a instituțiilor puterii de stat din Republica Moldova. 2018. [On-line]: <http://icjp.asm.md/default/files/publicatii> (Accesat 22.03.2022)
6. Lijphart Arend, „Modele ale democrației. Forme de guvernare și funcționare în treizeci și șase de țări”, Editura Polirom, Iași, 2006
7. Giliu Claudia, „Sisteme și proceduri electorale”, Editura C.H. Beck, București, 2007
8. Sprincean S., „Practici electorale incluzive pentru fortificarea securității umane și siguranței persoanei” În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021

9. Utilizarea standardelor electorale internaționale: Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile societății civile / Consiliul Europei. ÎS Tipografia Centrală, Chișinău, 2017
10. Văcărelu M., „Elitele, alegerile și perspectivele unei națiuni” În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021

Tema 3. Alegerile și tipologia acestora

Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să identifice principiile alegerilor - să distingă condițiile dreptului de a alege și de a fi ales - să cunoască specificul legal al desfășurării alegerilor în Republica Moldova - să descrie caracteristicile distincte ale alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale - să compare alegerile locale cu cele parlamentare - să argumenteze necesitatea referendumurilor în societatea democratică	1) Conceptul și principiile alegerilor 2) Dreptul de a alege și de a fi ales. Evoluție 3) Alegerile parlamentare și atribuțiile Parlamentului Republicii Moldova 4) Alegeri prezidențiale și atribuțiile Președintelui 5) Alegeri locale și atribuțiile autorităților locale 6) Referendumul Termeni cheie: <i>alegeri directe, alegeri indirecte, elector, dreptul de a alege, dreptul de a fi ales, corpul electoral, autoritate electivă, referendum.</i>
Unități de conținut la seminarii (2 ore)	Lucrul individual (4 ore)
Masa rotundă cu alesele/aleșii locali/naționali. Mandatul și activitățile acestora. ! Repartizarea rolurilor și sarcinilor pentru alegerea șefei/șefului grupeii academice (pentru seminarul de la tema 7). În baza sarcinilor se elaborează portofoliul personal.	Evaluarea activității unui ales/a unei alese locale conform algoritmului: număr inițiative legislative/locale, nr. întreveneri cu cetățenii, vizibilitate media și discurs etc.) Resurse: CV, program electoral al partidului, site parlament/primărie, pagina publică sau/și privată a unui ales/a unei alese locale, pentru a corela profilul profesional cu angajamentele politice (ale partidului) și activitățile desfășurate în comisii.

Bibliografie (curs / seminar)

1. Boțan I., Alegerile pluripartite în Republica Moldova. CICDE, 2017
2. Burlea A., „Incluziunea în alegeri a persoanelor aflate în detenție. Particularități ale votării În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
3. Codul electoral al Republicii Moldova din 21.11.1997
4. Ghidul alegătorilor, 2018. [On-line]: https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Ghidul%20Alegatorului_RO.pdf (Accesat 22.03.2022)
5. Iancu Gh., „Drept electoral” Editura C.H.Beck, București, 2012
6. Pruteanu V., „Drepturile electorale ale străinilor în țările de rezidență” În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
7. Utilizarea standardelor electorale internaționale: Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile societății civile / Consiliul Europei. ÎS Tipografia Centrală, Chișinău, 2017[On-line]: <https://rm.coe.int/using-international-election-standards>. (Accesat 22.03.2022)

Tema 4. Instituțiile de management electoral din Republica Moldova

Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să explice specificul modelelor de administrare a alegerilor - să cunoască modul de constituire a organelor electorale - să diferențieze competențele organelor electorale - să argumenteze necesitatea implicării altor instituții în procesul electoral	1) Modele de administrare a alegerilor 2) Organele electorale (Comisia Electorală Centrală, Consiliile electorale de circumscripție, Birourile electorale ale secțiilor de votare) 3) Colaborarea organelor electorale cu părțile interesate în alegeri (<i>guvernamentale și neguvernamentale/ societatea civilă / mass-media /partidele politice/ grupurile de presiune</i>) Termeni cheie: <i>Cod Electoral, organe electorale, funcționar electoral, părți interesate.</i>
Unități de conținut la seminarii (2 ore)	Lucrul individual (4 ore)
1. Organele electorale și competențele lor 2. Vizită de studiu offline sau online la CEC și CICDE.	Documentare și informare din <i>Codul electoral al Republicii Moldova</i> și regulamentele CEC despre responsabilitățile/atribuțiile fiecărui actor electoral (alegător, concurent, observator și funcționar electoral).

Bibliografie (curs / seminar)

1. Codul electoral al Republicii Moldova din 21.11.1997
2. Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012
3. Declarația din 2005 a Principiilor ONU pentru Observarea Alegerilor Internaționale: [On-line]: <https://www.ndi.org/sites/default/files> (Accesat 22.03.2022)
4. ROLUL ONG-urilor ÎN MONITORIZAREA ALEGERILOR PARLAMENTARE DIN REPUBLICA MOLDOVA:[On-line]: <https://zenodo.org/record/files> (Accesat 22.03.2022)
5. Utilizarea standardelor electorale internaționale: Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile societății civile / Consiliul Europei. ÎS Tipografia Centrală, Chișinău, 2017

Tema 5. Procesul electoral

Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să explice etapele ciclului electoral - să analizeze dificultățile în formarea listelor electorale - să distingă categoriile de candidați - să argumenteze rolul campaniei electorale în alegeri - se determine importanța partidelor politice în procesul electoral - să aprecieze integritatea alegerilor ca premisă pentru garantarea statului de drept și a bunei guvernante - să recunoască încălcări ale procesului, pentru a raporta acțiuni și comportamente	1) Ciclul electoral (pre-, electoral, post-) 2) Perioada electorală (<i>Campania electorală, Înregistrarea alegătorilor și candidaților, Agitația electorală, Monitorizarea alegerilor, Finanțarea alegerilor, Votarea, Stabilirea rezultatelor votării, Alegerile repetate și alegerile noi, Repartizarea mandatelor</i>) 3) integritatea procesului electoral Termeni cheie: <i>proces electoral, campanie electorală, agitația electorală, monitorizarea alegerilor, finanțarea alegerilor, votarea, mandat,</i>

electorale potențial frauduloase	<i>alegeri repetate, prag electoral, partid politic, candidat independent.</i>
Unități de conținut la seminarii (2 ore)	Lucru individual (4 ore)
1) Activitatea actorilor electorali pe parcursul perioadei electorale (prezentarea portofoliului în baza rolurilor și sarcinilor pentru alegerea șefei/șefului grupeii academice).	Documentare individuală. Simulare a activității electorale până în ziua votării conform sarcinilor pentru alegerea șefei/șefului grupeii academice.
Bibliografie (curs / seminar)	
1. Codul electoral al Republicii Moldova din 21-11-1997 2. Koroli V., „Accesibilitatea proceselor electorale pentru persoane cu necesități speciale”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021 3. Moroi C., „Participarea minorităților etnice în procesul electoral”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021 4. Solomon V., „Modele internaționale de integrare a minorităților etnice în procesul electoral”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021 5. Stoica D., „Participarea tinerilor în procesul electoral”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021	
Tema 6. Mass-media și alegerile	
Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să determine funcțiile mass-media în alegeri - să evalueze impactul rețelelor sociale în perioada electorală - să analizeze critic produse mediade pentru a identifica diferite forme de manipulare politică - să conștientizeze propriul rol de cetățean/cetățeană în calitate de consumator și creator de conținut media electoral nepărtinitor	1) Rolul și funcțiile mass-media în alegeri 2) Reguli privind reflectarea obiectivă a alegerilor de către mass-media 3) Forme de manipulare politică și combaterea acestora (<i>demagogia, politicianismul, dezinformarea, falsurile, discursul de ură, PR-ul negru etc.</i>) Termeni cheie: <i>mass-media, demagogia, dezinformarea, politicianismul, manipularea politică, falsurile, discursul de ură, PR-ul negru.</i>
Unități de conținut la seminarii (2 ore)	Lucrul individual (4 ore)
1) Dezbateri pe tema: Rețelele sociale ca „tribună electorală”.	Studiu de caz recomandat „Analiza reflectării alegerilor locale din Bălți (2021) din perspectiva diferitor surse media”.
Bibliografie (curs / seminar)	
1. Codul electoral al Republicii Moldova din 21-11-1997 2. Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174 din 08.11.2018 3. Cum educăm electoratul să depisteze formele de manipulare electorală (Jurnalism, ”Fake News”, Dezinformare.[On-line]: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000376919 (Accesat 21.03.2022) 4. Raport privind libertatea mass-media în Republica Moldova 2020. [On-line]: https://freedomhouse.org/sites/default/files/2021-10/FotP_Moldova-2021_Ro.pdf (Accesat	

22.03.2022)

5. Studiu național. Percepția populației despre mass-media în Republica Moldova Noiembrie 2018.[On-line]: <https://www.internews.org/sites/default/files>(Accesat 22.03.2022)

Tema 7. Cultura electorală - parte a culturii politice

Obiective de referință	Unități de conținut la prelegeri (2 ore)
- să definească cultura electorală - să distingă dimensiunile culturii electorale - să compare diferite tipuri de comportament electoral - să argumenteze impactul cetățeniei active în consolidarea democrației - să evalueze propriul rol al participării politice în procesul de democratizare	1) Dimensiunile culturii electorale (cognitivă, afectivă, atitudinală) 2) Tipurile de comportament electoral și cetățenia activă 3) Manifestarea culturii electorale în democrațiile consolidate (<i>activismul civic, incluziunea electorală</i>) 4) Participarea politică în procesul democratizării societății Termeni cheie: <i>cultură electorală, cetățenia activă, comportament electoral, alfabetizare electorală, proces democratic, cultură politică, comportament civic.</i>
Unități de conținut la seminarii (2 ore)	Lucrul individual (4 ore)
1) Simularea procesului electoral (ziua alegerilor) pentru șeful/șefa de grupă conform rolurilor asumate anterior (tema 3) și în baza <i>Ghidului de simulare a zilei alegerilor</i> , elaborat de CICDE.	Elaborare <i>Plan individual de parcurs cetățenesc.</i>
Bibliografie (curs / seminar)	
1. Codul bunelor practici în materie electorală Linii directoare și și raport explicativ [On-line]: https://www.venice.coe.int/webforms/documents (Accesat 22.03.2022) 2. Ghidului de simulare a zilei alegerilor, CICDE (în curs de apariție). 3. Koroli V., „Accesibilitatea proceselor electorale pentru persoane cu necesități speciale”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021 4. Primii Pași în viața de alegător - ProDEM.md [On-line]: https://prodem.md/Ghid-Primii-Pasi-Alegator-RO(Accesat 22.03.2022) 5. Participarea - element cheie al democrației [On-line]: https://cicde.md/media/files/files/5_studii_cicde_9_9720911.pdf. (Accesat 22.03.2022) 6. Pruteanu V., „Drepturile electorale ale străinilor în țările de rezidență”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021 7. Statul, societatea civilă și democrația socială. Manual de democrație socială. 2015 [On-line]: https://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/12415.pdf (Accesat 22.03.2022) 8. Stoica D., „Participarea tinerilor în procesul electoral”. În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021	

VII. STRATEGII DIDACTICE

Forme de organizare a activităților didactice / tipuri	Metode didactice de predare învățare
Curs: - introductiv - tematic curent - de sinteză	Prelegerea clasică Prelegerea problematizată Brainstorming, brainwriting Asocieri libere, Asocieri forțate, Pânza discuției ș.a.
Seminar ● seminar introductiv ● seminarul de reluare și aprofundare ● integrativ ● de evaluare	Conversația, dezbateră, interogarea multiprocesuală, Gândește-Perechi-Prezintă, Știu – Vreau să știu – Am învățat, Clustering, Graficul T, PRES, SINELG, Diagrama Venn, Graficul conceptual, Cercetarea împărțită, studiul de caz, simularea ș.a.

VIII. EVALUARE (CRITERII, FORME, CERINȚE)

EVALUARE	Condiții	Participare, la cel puțin, 10 de ore de curs și 10 de ore de seminar.
	Criterii	Activitatea la seminar, realizarea evaluărilor formative pe parcursul seminarului, prezentarea lucrului individual în bază de portofoliu.
	Forme	Examen scris compus din subiecte teoretice și aplicative.
	Lucrul Individual	Produse de elaborat: text/eseu argumentativ, proiecte individuale / în grup, portofoliu, prezentări publice în baza studiilor de caz (PPT, alocuțiune, infographic, discurs, videoclip), mini-dicționarul meu electoral, plan individual de parcurs cetățenesc ș.a.
	Formula notei finale	Nota finală la disciplina de studiu constă prin însumarea rezultatelor la evaluările continue și finale, precum și a altor activități curente (lucrări practice, studiu individual, participare la seminar etc.). Cele 60% din 100% a notei finale se constituie, din media evaluărilor curente obligatorii, media activităților curente la seminar, nota pentru activitatea individuală a studentului. Media tuturor evaluărilor curente constituie 60% din nota finală acumulată pe parcursul semestrului, iar 40% - nota de la examenul de promovare. Total: 100=60% constituie evaluarea curentă pe parcursul semestrului și 40% - examinarea finală – învățământ cu frecvență. 100=50% constituie evaluarea curentă pe parcursul semestrului și 50% - evaluarea finală – învățământ cu frecvență redusă. Media pe semestru: - testarea continuă pe parcursul semestrului, rezultatele activității la seminar / lucrări practice de laborator - 33% - testarea periodică prin lucrări de control -33% - activitățile individuale: teme / referate / eseuri / traduceri / proiecte, studiu de caz etc. – 33%
LIMBA DE PREDARE		Limba română

Limba în care ar mai putea fi predată unitatea de curs	Limba rusă Limba engleză
---	-----------------------------

IX. SUBIECTE PENTRU EXAMEN

Fiecare instituție are libertatea de decizie privind metodologia de evaluare finală.

X. BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ

9.1. Acte normative

1. Declarația Universală Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948
2. Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012
3. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950
4. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966
5. Convenția asupra drepturilor politice ale femeii din 20.12.1952
6. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966
7. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
8. Codul Electoral al Republicii Moldova, nr. 381 din 21 noiembrie 1997
9. Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174 din 08.11.2018
10. Legea privind partidele politice nr. 294 din 21.12.2007
11. Regulamentul Consiliului Audiovizualului din Republica Moldova nr. 63 din 22.01.2021 privind conținuturile audiovizuale

9.2. Literatură de specialitate

Manuale și monografii

1. Beciu C. Politică discursivă. Practici politice în campania electorală. Iași: Polirom, 2000
2. Bucataru I., Protsyk O., Volentir A. Competiția partidelor în Moldova. Ideologie, Organizare internă și Abordarea conflictelor etno-teritoriale. – Chișinău: CEP USM, 2008.
3. Cârnaț T., „Drept constituțional” Editura: Prut-Caro, Chișinău, 2010
4. Gilia C., „Sisteme și proceduri electorale”, Editura C.H. Beck, București, 2007
5. Iancu G., „Dreptul electoral”. București: Editura C.H. Beck, 2012.
6. Iancu G., Iancu V. A. „Drept electoral”. București: Editura Universul Juridic, 2015.
7. Iancu Gh., „Drept electoral” Editura C.H.Beck, București, 2012
8. Ionescu Cr. „Studii de drept constituțional.” București: Lumina Lex, 2001
9. Lijphart A., Sisteme electorale și sisteme de partide. Un studiu despre 27 democrații: 1945-1990. București: Publishing, 2010
10. Lijphart A., „Modele ale democrației. Forme de guvernare și funcționare în treizeci și șase de țări”, Editura Polirom, Iași, 2006
11. Morar F. „Reprezentarea politică: actori și autori”, București: Editura Paideia, 2001
12. Munteanu I., „Partidele politice din Republica Moldova: legi, practici și reforme”. Chișinău: Cartier, 2010
13. Nica C., Sisteme electorale și sisteme democratice. București: ISPRI, 2009
14. Peru-Balan A., Managementul PR-ului politic. Chișinău: Cartier, 2014
15. Pierre M., Sistemele electorale și modurile de scrutin, București, 1999
16. Preda C., Rumânii fericiți. Vot și putere de la 1831 până în prezent. Iași: Polirom, 2011.

Studii și articole

1. Boțan I., Alegerile pluripartite în Republica Moldova.CICDE, 2017
2. Boțan I., Creangă I., Gurin C. Contextul electoral 2009. Chișinău, 2009.
3. Burlea A., „Incluziunea în alegeri a persoanelor aflate în detenție. Particularități ale votării În: Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
4. Diamond L., Developing Democracy: Toward Consolidation (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1999): 1-2, 24-63, 261-78.

5. Rueschemeyer D., Stephens E., and Stephens J., *Capitalist Development and Democracy*: (Chicago: University of Chicago Press, 1992): 1-31
6. Koroli V., „Accesibilitatea proceselor electorale pentru persoane cu necesități speciale” În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
7. Moroi C., „Participarea minorităților etnice în procesul electoral” În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
8. Pruteanu V., „Drepturile electorale ale străinilor în țările de rezidență” În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
9. Samuel P. H., *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century* (Norman, OK: University of Oklahoma, 1991): 3-5,13-26, 34-108.
10. Solomon C., Piroșca A. Alegerile parlamentare din România și Republica Moldova. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*. – nr.3, 2012. – Chișinău: CEP USM, 2012.
11. Solomon V., „Modele internaționale de integrare a minorităților etnice în procesul electoral”. În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
12. Sorescu A., Bakken M., *Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova*. Chișinău: Asociația Promo-LEX, 2017.
13. Sprincean S., „Practici electorale incluzive pentru fortificarea securității umane și siguranței persoanei” În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
14. Haggard S., Kaufman R., *The Political Economy of Democratic Transition* (Princeton: Princeton University Press, 1995): 25-44.
15. Stoica D., „Participarea tinerilor în procesul electoral” În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
16. Tanasă R. *Finanțarea campaniilor electorale în Republica Moldova. Sursele finanțării*. *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*. – nr.4 (XXXV), 2007. – Chișinău: CEP USM, 2007.
17. *Utilizarea standardelor electorale internaționale: Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile societății civile / Consiliul Europei*. ÎS Tipografia Centrală, Chișinău, 2017
18. Văcărelu M., „Elitele, alegerile și perspectivele unei națiuni” În: *Revistă de analiză, teorie și cercetare în domeniul electoral*. Ediția VI, CICDE, Chișinău, 2021
19. Пибав, И. А. Избирательное право. Конспект лекций: учеб. пособие - Москва: Проспект, 2017

Resurse on-line

1. Cârnaț T., „Drept constituțional” Editura: Prut-Caro, Chișinău, 2010, p. 160-175
<https://elibrary.ceiti.md › files › Televca › Juridica> (Accesat 22.03.2022)
2. Codul bunelor practici în materie electorală Linii directoare și raport explicativ...
<https://www.venice.coe.int › webforms › documents> (Accesat 22.03.2022)
3. Cum educăm electoratul să depisteze formele de manipulare electorală (Jurnalism, "Fake News", Dezinformare <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000376919> (Accesat 21.03.2022)
4. Declarația din 2005 a Principiilor ONU pentru Observarea Alegerilor Internaționale:
<https://www.ndi.org › sites › default › files> (Accesat 22.03.2022)
5. Electoral System Design: The New International IDEA Handbook, 2008
<https://www.ifes.org/sites/default/files/electoral-system-design-the-new-international-idea-handbook.pdf> (Accesat 21.03.22)
6. Evoluții ale sistemului electoral și impactul asupra calității clasei politice din Republica Moldova. https://ibn.idsi.md › default › files › imag_file (Accesat 22.03.2022)
7. Ghidul alegătorilor, 2018.
https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Ghidul%20Alegatorului_RO.pdf (Accesat 22.03.2022)
8. Ghidul democrației Calitatea democrației

- <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/assessing-the-quality-of-democracy-a-practical-guide.pdf> (Accesat 22.03.22), p. 23, tabel 1.1.
9. <https://rm.coe.int/using-international-election-standards>. (Accesat 22.03.2022)
 10. Impactul sistemului electoral asupra capacității de funcționalitate a instituțiilor puterii de stat din Republica Moldova. 2018. <http://icjp.asm.md/default/files/publicatii> (Accesat 22.03.2022)
 11. Indicele democrației în 2021 (The Economist), <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2021/> (Accesat 22.03.2022)
 12. Participarea - element cheie al democrației https://cicde.md/media/files/files/5_studii_cicde_9_9720911.pdf. (Accesat 22.03.2022)
 13. Primii Pași în viața de alegător - ProDEM.md <https://prodem.md/Ghid-Primii-Pasi-Alegator-RO> (Accesat 22.03.2022)
 14. Raport | Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Semestru I, 2020. <https://promolex.md/18764-raport-finantarea-partidelor-politice-in-republica-moldova-semestru-i-2020/?lang=ro>
 15. Raport Final. Misiunea de observare Promo-LEX a alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019. <https://promolex.md/wp-content/uploads/2019/04/Raport-final-alegeri-parlamentare-2019.pdf>
 16. Raport privind libertatea mass-media în Republica Moldova 2020 https://freedomhouse.org/sites/default/files/2021-10/FotP_Moldova-2021_Ro.pdf (Accesat 22.03.2022)
 17. ROLUL ONG-urilor ÎN MONITORIZAREA ALEGERILOR PARLAMENTARE DIN REPUBLICA MOLDOVA: <https://zenodo.org/record/5411111/files> (Accesat 22.03.2022)
 18. Statul, societatea civilă și democrația socială. Manual de democrație socială. 2015 <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/12415.pdf> (Accesat 22.03.2022)
 19. Studiu național Percepția populației despre mass-media în Republica Moldova Noiembrie 2018 <https://www.internews.org/sites/default/files> (Accesat 22.03.2022)
 20. Tatar M. I., „Democrație și participare politică”. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2021. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssaar-76200-7> (Accesat 22.03.2022)

FIȘA UNITĂȚII DE CURS

Unitatea de curs: Cultura electorală în statul democratic			
Programul de studii / Specialitatea:			
Codul disciplinei:	Numărul de credite: 2	Semestrul:	Durata: un semestru
Tipuri de activități:	Numărul de ore		
	Contact direct	Contact indirect/ Lucrul individual	Număr de studenți:
Curs 14	30	30	
Seminar 16			
Laborator			
Precondiții: Pentru a înțelege și însuși optimal cursul, studenții/studentele trebuie să stăpânească cunoștințe elementare despre Educație Civică, Democrație și Societatea civilă.			
Finalitățile cursului Studentul/studenta va fi capabil/-ă:			
• să definească guvernarea democratică și cultura electorală • să explice principiile democrației și principalii termeni cheie din domeniul electoral • să conștientizeze impactul sistemelor electorale în asigurarea democrației reprezentative și incluzive • să diferențieze atribuțiile organelor electorale, organelor electivă și rolul altor instituții în procesul electoral • să aplice prevederile cadrului legal electoral din Republica Moldova • să valorifice drepturile fundamentale ale omului și libertățile social-politice asumându-și un comportament civic activ și responsabil • să argumenteze rolul alegerilor în viața cetățenilor și în democratizarea societății • să demonstreze gândire critică în calitate de consumator/consumatoare de produse media cu conținut electoral • să manifeste etică profesională, responsabilitate de creator/creatoare de produs electoral și/sau de participant/participantă al/a procesului electoral • să ia decizii asumate în exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales • să elaboreze proiecte și strategii de implicare electorală în domeniul electoral • să contribuie la aplicarea mecanismelor democrației participative în realitățile social-politice Republicii Moldova			
Conținut (descriptoriu). Unitatea de curs oferă informații relevante circumscrise Culturii electorale în statul democratic. Democrația și principiile ei de funcționare. Sisteme electorale contemporane. Alegerile și tipologia acestora. Instituții de management electoral din Republica Moldova. Procesul electoral. Mass-media și alegerile. Cultura electorală - parte a culturii politice.			
Metode de predare și învățare Dezbateră, interogarea multiprocesuală, Gândește-Perechi-Prezintă, Știu – Vreau să știu – Am învățat, Clustering, Graficul T, PRES, SINELG, Diagrama Venn, Graficul conceptual, Cercetarea împărtășită, studiul de caz ș.a.			
Modalități de evaluare: Evaluare orală: conversație, expunere, dialog, autoevaluare. Evaluare formativă/scrisă: teste, proiecte, eseuri, portofoliul. Evaluarea finală: examenul în formă scrisă. Instrumentarul de evaluare – testele.			
Condiții de obținere a creditelor Condiții de obținere a creditelor: Participarea activă la ore, acumularea notelor la seminarii, realizarea evaluărilor formative și a lucrului individual. Promovarea examenului (scris).			
Coordonator de disciplină: Titularul cursului:			
Limba de predare: Româna, Rusă			
Alte informații:			